

Zdravko Marić, Sportske igre mladih

U petak 25. maja svečano će se, u Sremskoj Mitrovici, otvoriti Sportske igre mladih za Srbiju - srpsko izdanje Sportskih igara mladih, najveće sportske amaterske manifestacije u Europi, koja se već petu godinu zaredom organizira i u Republici Srbiji (uz Republiku Hrvatsku i Republiku Bosnu i Hercegovinu). Lani je ta manifestacija obuhvatila - u sve tri zemlje: u Hrvatskoj, Srbiji i BiH - 159 hiljada djece i mladih (u sve protekle 22 godine, otkako ta manifestacija postoji, čak milijun i pol!), a ove godine očekuje se rekordan broj učesnika, kako djece osnovnoškolskog uzrasta tako i omladine srednjoškolske dobi.

U Srbiji se na Sportskim igrama mladih zasad takmiče samo osnovnoškolci, no od iduće, 2019. godine u SIM u Srbiji uključit će se i srednjoškolci (kako je to već duže vremena praksa i u Hrvatskoj). Iz Srbije je na SIM-u lani učestvovalo tačno 58.120 djece (osnovnoškolaca), a ove će ih godine biti najmanje 69 tisuća, i to iz svih 40-ak gradova iz cijele Srbije. Na samom svečanom otvaranju SIM-a za Srbiju, u Sremskoj Mitrovici, bit će oko 10 tisuća natjecatelja.

Svečano finale Sportskih igara mladih za Srbiju bit će 23-28. jula na beogradskoj Adi Ciganliji (i to u sljedećim sportskim disciplinama: mali nogomet, strit bol, rukomet, odbojka, odbojka na pijesku, šah, tenis, stolni tenis, utrka na 60 metara i graničar), a nakon toga, 19-26. avgusta o.g., slijedi i međunarodno finale SIM-a u Splitu, na kojem će se natjecati 350 najboljih iz sviju država koje u ovome trenutku sudjeluju na Igrama: Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine. (U vrlo skoro vrijeme, međutim, Igre mladih proširit će se i na Crnu Goru i Makedoniju, pa i šire.)

Toliko, u najkraćem, o Sportskim igrama mladih, ove godine u Srbiji i na regionalnoj razini - no hajde da vidimo što su to, zapravo, Sportske igre mladih, te tko ih je i zašto pokrenuo, odnosno tko ih, i s kojim ciljevima, vodi.

Kao prvo, Sportske igre mladih oficijelno se, odnedavna, zovu Plazma Sportske igre mladih, vezano za sponzorstvo beogradskog biznismena Andreja Jovanovića, generalnog direktora kompanije "Moji brendovi", koji je s brendom "Plazma" postao glavni sponzor Igara u Hrvatskoj.

A drugo, još važnije: Sportske igre mladih samo su nominalno isključivo sportska manifestacija, no u biti riječ je i o političkoj priredbi, tj. priredbi (priredbama) s izrazito političkim ciljevima (u najširem, moralnom smislu riječi), ali na neeksplicitan i nekontroverzan način. Usudio bih se reći da se radi o "političkoj diverziji" prvoga reda, kakva dosad još nije zabilježena na ovim prostorima. Prave (u svakom slučaju pozitivne) konzekvencije te manifestacije tek će se vidjeti, tj. osjetiti, za nekoliko (možda 5 ili 10) godina. Tako je to zamislio šef i "alfa i omega" Sportskih igara mladih (oficijelno predsjednik Organizacionog odbora SIM-a), 42-godišnji Splitsanin (ali jednim dijelom i Zagrepčanin, pa i Beograđanin) Zdravko Marić.

Dovoljno je, za početak, samo nabrojati ljude, slavne sportaše i političare/državnike iz regije i cijele Europe, koji su ili donedavna bili ili su to i u ovome trenutku "ambasadori" Igara. Po riječima Zdravka Marića, "ambasadori su ljudi koji promoviraju Igre, koji nas reklamiraju, a što nam, onda, naravno, diže cijenu i kod sponzora". To su, dakle: Johanes Han, povjerenik za proširenje Europske unije (on će doći na svečano finale ovogodišnjih Igara u Srbiji, na Adi Ciganliji, u julu); Arkadij Dvorkovič, bivši dopredsjednik Vlade Rusije i prvi čovjek energetike u Rusiji); sir Dejvid Ričards (osnivač nogometne *Premijer Lige* u Engleskoj), Predrag Mijatović (bivši slavni YU-nogometaš, koji je tri godine bio i direktor Realu iz Madrida); slavni evropski nogometni trener (danas trener Mančester Junajtida) Žoze Murinjo; Valerij Abisalović Gergijev, jedan od najpoznatijih svjetskih dirigenata, iz Rusije; Nemanja Matić, trenutno najbolji igrač srpske nogometne reprezentacije; slavni hrvatski nogometaši i treneri Luka Modrić, Slaven Bilić, Zlatko Kranjčar i njegov sin Niko Kranjčar; bivši britanski premijer Toni Bler, bivši hrvatski predsjednik Stjepan Mesić i drugi.

Nedavno je Zdravko Marić bio u Moskvi, pa je privolio i predsjednika kompanije *Gazprom Neft* (i predsjednika nogometnog kluba Zenit, iz Sankt-Peterburga) Aleksandra V. Djukova, da i on bude ambasador Sportskih igara mladih (ali ujedno i jedan od jačih sponzora).

To su, dakle, ambasadori SIM-a. No, pored ambasadora postoje i promotori Igara (taj je pojam nešto širi od pojma ambasadora), koji sudjeluju u promotivnom videu Igara (traje 7 i pol minuta),

kojim se svake godine najavljuje ta manifestacija. Prvi je promotivni video napravljen 2015., a uskoro će se raditi i nova verzija.

Promotori su također vodeći političari i sportaši regije i Europe, a riječ je, konkretno, o sljedećim imenima: Oli Ren (bivši povjerenik za ekonomiju i proširenje EU), Aleksandar Vučić, Borut Pahor, Kolinda Grabar Kitarović, Boris Tadić, Zoran Zaev (aktualni premijer Makedonije), Stjepan Mesić, Zoran Milanović, Edi Rama (premijer Albanije), Hoze Manuel Barozo (bivši predsjednik portugalske Vlade i Evropske komisije), Martin Šulc (bivši predsjednik Evropskog parlamenta), Arkadij Dvorkovič, Toni Bler...

A na novom promotivnom videu, koji će se uskoro početi snimati, bit će, također, i Johanes Han, hrvatski premijer Andrej Plenković, predsjednik Evropske komisije Junker...

Sve je njih vlasnik i šef Igara Zdravko Marić u proteklih desetak i više godina uspio uvjeriti u neprocjenjivu važnost i misiju Sportskih igara mladih, te ih štoviše učiniti sretnima i ponosnima što i oni, na svoj način, mogu sudjelovati i dati svoj obol ovoj manifestaciji.

Tko je Zdravko Marić? Rođen je 1976. u Splitu, u tzv. "miješanom braku". Otac Marijan mu je Hrvat, a majka Anđelka Srpkinja - rodom iz Sićana, kraj Dicma, u Sinjskoj krajini (tradicionalna srpsko-pravoslavna sredina). U vjerskom pogledu, službeno je zaveden kao katolik (matična mu je katolička župa na Brdima, u Splitu - zove se Župa Materinstva BDM), no voli ići i na pravoslavne liturgije. Nedavno je svoju majku vodio u Zemun, u tamošnju pravoslavnu crkvu u kojoj je privremeno bila izložena čudotvorna ikona Bogorodice Trojeručice, iz manastira Hilandar).

Taj posjet Zemunu i zemunskoj pravoslavnoj crkvi upriličio je, inače, na poziv direktora Koka Kole Srbije Aleksandra Ruževića (rođ. 1974.), koji je sponzor i veliki prijatelj Sportskih igara mladih, a usto je i veliki vjernik.

U svojoj mladosti, kaže Marić, "nisam bio ništa": završio je srednju turističku školu u Splitu, i na tome stao (što se tiče školovanja). Onda je odlučio biti menadžer, počeo je organizirati razne sportske turnire i koncerte. God. 1996. organizirao je prvu Olimpijadu mladih Splita, na koju se prijavilo 5,5 hiljada djece, kako iz Splita tako i iz cijele Splitsko-dalmatinske županije. To je bila preteča ili zametak današnjih Plazma Sportskih igara mladih. O motivima koji su ga nagnali da pokrene Sportske igre mladih, Marić kaže:

"U početku je moj motiv bio: napraviti nešto što nikad nije napravljeno. I pokazati da ima dobrih stvari u ovoj (ex-jugoslavenskoj - op. aut.) regiji. Tada, 1996, sve je bilo u rasulu, posvuda je vladala letargija i depresija. Mi - ja i moji suradnici - htjeli smo to maknuti, i uvesti u život djece i mladih - najprije Splita i Hrvatske, a zatim i drugih ex-jugoslavenskih zemalja, poput BiH i Srbije - komponentu ljubavi..."

Komponenta ljubavi najbolje se može vidjeti i prepoznati na svečanom međunarodnom zatvaranju Igara u Splitu, u avgustu svake godine, kada se na splitskoj Rivi pored hrvatske i bosanskohercegovačke zavijori i srpska nacionalna zastava (a da pritom ne bude nikakvih ispada ili provokacija, čak ni u primislima). Srpska zastava danas na splitskoj Rivi - zvuči pomalo nemoguće i apsurdno, prisjetimo li se kakve su sve manifestacije događale na tome mjestu prethodnih godina ili desetljeća. U srpskoj svijesti splitska Riva je pojam "ustašluka", no Zdravko Marić tu predrasudu ukida, odnosno suzbija, i o tome kaže:

"Ponosan sam kad na zatvaranju Igara u Splitu, u avgustu, vidim kako srpska djeca stoje na Rivi sa srpskom zastavom. I kad primaju medalje, a jedni drugima (Hrvati, Srbi i Bošnjaci međusobno - op. aut.) plješću. Mnoga od te djece tada prvi put vidi more, pa ih, za vrijeme međunarodnog finala, vodimo na kupanje na Bačvice - najpopularnije kupalište u Splitu. Lani smo, na svečanom zatvaranju, napravili i video-zid na Rivi, preko kojega su se mladima, sudionicima Igara, direktno javljali njihovi najveći nogometni idoli, koji danas igraju u najpoznatijim evropskim klubovima: Luka Modrić, Edin Džeko, Darijo Srna i - Nemanja Matić, danas igrač Manchester Junajtida. I - cijela je Riva pljeskala Matiću!"

Posebna je zanimljivost da su u tih tjedan dana koliko traje međunarodno finale SIM-a djeca i mladi, sudionici Igara, njih 350 iz svake zemlje, smješteni u čuvenom Kampusu u Splitu, koji je napravila Sanaderova Vlada za studente (a kojih preko ljeta tu inače nema). To je, zapravo, hotel od 4,5 do 5 zvjezdica; odlične su i sobe i hrana. A dio je natjecatelja, opet, smješten u studentskom domu "Bruno Bušić", na splitskome Spinutu. Djecu iz Srbije svake godine dovažaju u Split šoferi beogradske "Laste" (ukupno 7 autobusa).

Naravno, sve to ne bi bilo moguće da predsjednik Organizacionog odbora SIM-a Zdravko Marić nije osigurao golemu, nezapamćenu podršku kako političara (predsjednika ili premijera pojedinih država, ili pak vodećih dužnosnika Evropske unije) tako i moćnih sponzora, iz regije i cijele Evrope, uključujući i Rusiju. Jer, Sportske igre mladih su za djecu, natjecatelje, potpuno besplatne, nitko ni za što ne plaća ni dinar ili kunu. Sve je unaprijed dato i darovano, kao na pladnju. A Marić je vrlo uporan čovjek, i kad nešto naumi, to i napravi, pa ako ne može ovako, moći će se onako, na jedan drugi, alternativan način. Ali da ga netko odbije - to se dosad (osim, možda, u nekim iznimnim slučajevima) još nije dogodilo.

Kad je, prije nekoliko godina, odlučio da Sportske igre mladih proširi i na Srbiju, Mariću je bilo jasno da za taj svoj naum mora privoljeti i najmoćnijeg političara u Srbiji Aleksandra Vučića (što je i uspio). Međutim, njegov prvi strateški bitan (u političkom smislu) kontakt u Srbiji bio je Miki Rakić, tadašnji (prije više godina) šef kabineta predsjednika Srbije Borisa Tadića. Marić o tome kaže:

"Miki Rakić je, zapravo, bio moj posrednik do Aleksandra Vučića. I onda je Vučić, kad je vidio što radim, rekao, na našoj konferenciji u hotelu Falkenštajner na Novom Beogradu - da je Marić 'čovjek koji je napravio za ceo region više nego svi političari zajedno, i da je veoma cenjen kod međunarodnih funkcionara'. A kako sam došao do Mikija Rakića? S njim sam se povezao još 2008., kad je bio Tadićev šef kabineta. Kada sam u novinama pročitao da će Bogoljub Karić biti prvi srpski biznismen u (nezavisnoj) Hrvatskoj, došao sam do njegove žene Mare Karić i zamolio je da mi pomogne da dođem do predsjednika Tadića, da mu prezentiram Igre. Ona mi je tada spomenula ime Mikija Rakića, kao bitnog čovjeka za te stvari. A i drugi su mi, u Beogradu, govorili da je on najbitniji čovjek u Srbiji. Nabavio sam Mikijev broj i došao do njega - a kad sam mu prezentirao Sportske igre mladih, ustvrdio je, onako otprve, da je to najbolji projekt za regiju, za srpsko-hrvatske odnose, te se odmah u to uključio. Njegova je ideja bila da se napravi pul javnih poduzeća u Srbiji, s time da Boris Tadić bude pokrovitelj, kao predsjednik države. No, mi - ja i moji suradnici iz Splita, među kojima je i moj brat Slaven - bili smo u tom trenutku nespremni za to: došla je recesija i nismo bili spremni odmah ići u Srbiju. Tek smo 2014. ušli u Srbiju, taman kad je došlo do promjene vlasti..."

Novi šef Srbije Vučić je promotivni video SIM-a odgledao prije 3 i pol godine, oduševio se njime i na licu mjesta odlučio da i on podupre Igre, kao jedan od ključnih promotora. Otad datira i svojevrsno prijateljstvo Zdravka Marića i Aleksandra Vučića, bazirano na uzajamnom poštovanju i povjerenju.

U ovome trenutku godišnji budžet Sportskih igara mladih u Srbiji iznosi 1.200.000 evra (za 2018.), a među najvećim sponzorima Igara vrijedi spomenuti: Koka Kolu Srbije, Telekom Srbije, Andreja Jovanovića i njegove "Moje brendove", srpskog predstavnika talijanske firme "Ferero" (proizvode Kinder-jaja i slatkiše "Rafaelo") itd. Inače, ukupni godišnji budžet Sportskih igara mladih na regionalnoj razini - tj. u sve tri zemlje: Hrvatskoj, BiH i Srbiji - iznosi preko 3 milijuna evra.

Mariću nije nimalo lako to sve "pokrpati" pa u ovome trenutku, da bi podmirio sve svoje obaveze u Srbiji, dio sredstava Sportskih igara mladih prelijeva iz hrvatskog budžeta SIM-a u srpski, inače ne bi preživio (tj. ne bi preživjele Igre).

U ovom je trenutku kod Zdravka Marića i njegovih suradnika iz Sportskih igara mladih vrlo aktualna priča o proširenju SIM-a na područje cijele bivše Jugoslavije, dakle i na Makedoniju i Crnu Goru (ali ne i na Kosovo), a u bližoj ili srednjoročnoj perspektivi i na još neke balkanske države, poput Albanije. Marić je, oko tih projekata, već u vrlo bliskim i povjerljivim razgovorima/dogovorima s premijerom Makedonijem Zoranom Zevom i premijerom Albanije Edijem Ramom, a i s pojedinim najvišim funkcionarima EU-a, poput Johanesa Hana.

"Zoran Zaev nam je predložio", otkrio mi je Marić, "da međunarodna finala radimo i u drugim zemljama, a ne samo u Splitu. Štoviše, ponudio nam je da jedno od međunarodnih finala Igara radimo na Ohridskom jezeru. I ja sada stvarno o tome razmišljam, to će Igre podići na još višu razinu. Inače, kod Zaeva smo izvršni direktor Igara Tihomir Gudić, predsjednica Igara u Srbiji Ivana Jovanović, predsjednik Školskog sportskog saveza Srbije Željko Tanasković i ja bili 3. januara ove godine, u Uredu Vlade Makedonije u Skoplju. Već iduće, 2019. godine Makedonija će - pored Hrvatske, BiH i Srbije - biti nova, četvrta zemlja sudionica Sportskih igara mladih..."

A evo kako mi je Zdravko Marić opisao svoj nedavni kontakt i povezivanje s povjerenikom za proširenje EU Johanesom Hanom (koji će, kao novi ambasador SIM-a, uveličati finale Igara za Srbiju, na Adi Ciganliji u julu o.g.):

"Hana sam 'čopio' u Beču. Posrednik između njega i mene bio je bivši vicekancelar Austrije Erhard Busek. Njega (Buseka - iop. aut.) jako cijene u Austriji, a on je, inače, ambasador SIM-a već 7 godina.

Međutim, zvao sam Hana i direktno, preko Ureda za proširenje EU; svakoga od potencijalnih prijatelja ili suradnika Igara nastojim zvati i direktno, to je jako važno... Busek nas je (zamjenica "nas" odnosi se na Zdravka Marića i njegova brata Slavena - op. aut.) dočekao u Beču i onda smo svi skupa imali sastanak s Hanom, u hotelu "Imperijal". Razgovarali smo, o Igrama, sat vremena. Prezentirali smo Hanu video-materijal o Igrama, u kojem govore Vučić, Kolinda, Pahor, Bler, Peđa Mijatović... Han je bio oduševljen, Busek ga je jako dobro bio pripremio. Bio je šokiran našim filmom, još kad je u njemu vidio Dvorkovića - nije mogao doći k sebi! Otvoreno smo mu rekli da mi, zapravo, želimo napraviti Sportske igre na Balkanu, odnosno u zemljama bivše Juge, i da je sve ovo samo početak ili prva faza. Oduševljeno je pristao biti ambasadorom Igara. Pritom je predložio da na Igrama - u međunarodnom finalu, u Splitu - imamo mješovite ekipe, koje će biti sastavljene od natjecatelja iz svih zemalja: Hrvatske, Srbije i BiH. No, to će objektivno biti vrlo teško postići, djeca i mladi se na Igre slobodno i samostalno prijavljuju i organiziraju, mi im ne želimo ništa nametati..."

Kad je u Beogradu (a u glavnom gradu Srbije je često), Zdravko Marić odsjeda u hotelu Falkenštajner na Novom Beogradu. Tamo ga sponzorira glavni direktor svih Falkenštajnera Agron Beriša. "Volim Beograd zbog energije i duha koji posjeduje", kaže mi Marić i dodaje: "Lipi mi je i Novi Sad, ali on se ipak ne da usporediti s Beogradom."

Danas, kada Mikija Rakića - prve Marićeve beogradske veze - više nema, Marić svake godine odlazi Rakiću na grob, u Beogradu, a usto njeguje vrlo prijateljske odnose s Rakićevom suprugom Sandrom i njihovim sinom Lukom.

"Kad se bio razbolio", otkrio mi je Marić, "Rakić se obratio, pa sam ga vodio u pravoslavni manastir Lepavina kod Koprivnice, u hrvatskoj Podravini, kamo i sam često odlazim da se pomolim. Miki Rakić je uz Peđu Mijatovića osoba koja je mene najviše oduševila; on je bio najbolji operativac ne samo na Balkanu nego i šire."

A koja je krajnja Marićeva ambicija ili želja/naum, kad je riječ o Sportskim igrama mladih? Što on u budućnosti smjera? Otkrio mi je:

"Idemo ka tome da to bude totalni regionalni projekt. Igre mogu postati profitabilne, i to tako da ih preoblikujemo u dioničko društvo. Dionice bi uzele najveće sportske face - i to tek tada postaje svjetska priča! Bivši dopredsjednik Rusije Dvorkovič mi je predložio da u Igrama učestvuju i tri regije u Rusiji, s tim da zanemarimo Moskvu nego da idemo u druge, manje razvikane dijelove Rusije. Edi Rama, premijer Albanije, nam pak nudi međunarodna finala u Albaniji. Ljeti je lijepo na albanskoj obali, more je čisto i nema prevelikih gužvi... I s Milom Đukanovićem sam o tome pričao..."

Bude li sve išlo sadašnjim tempom i angažiranošću (i posvećenošću projektu), Igre će, i to prilično brzo, prerasti u pravi sportski (ili "metasportski", bolje rečeno) pokret. Zdravko Marić kaže:

"Znaš koji će to biti pokret, Pokret za Balkan - sa 400-500 hiljada djece i mladih svake godine! Pa da sutra i djeca i mladi iz Splita idu na međunarodno finale u Beograd, kao što sada srpska djeca idu u Split. A u Splitu da vršnjaci iz Hrvatske, BiH i Srbije zajedno sudjeluju u edukativnom projektu na Poligonu na Spinutu (projekt edukacije u prometu), koji sam nedavno dogovorio s ministrom MUP-a RH i bivšim EU-parlamentarcem Davorom Božinovićem... Predsjednik Srbije Aleksandar Vučić nedavno je u Mostaru rekao da se zemlje iz regije moraju udružiti u ekonomiji - nakon svih onih sukoba i ratova iz 90-ih - a ja bih tome dodao: da se, u okviru Igara, svi zajedno udružimo i u zdravim životnim navikama, pa da nam sveukupan život na ovim prostorima postane neizmjerljivo ljepši, kvalitetniji i humaniji!"

